

ΕΝΟΤΗΤΑ 2η

ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Α. ΘΕΩΡΙΑ

Ο όρος 'ανθρώπινα δικαιώματα' αμφιλεγόμενος – πολυδιάστατος - πολυεπίπεδος:

► Αν και το τι αποτελεί «δικαίωμα» για κάθε άνθρωπο-λαό-έθνος αμφισβητείται έντονα όποτε προκύπτει η σχετική συζήτηση, πάντως, σύμφωνα με τα δεδομένα του Ο.Η.Ε, ως 'δικαιώματα' χαρακτηρίζονται οι θεμελιώδεις εκείνες απαιτήσεις που προβάλλουν για κάθε άνθρωπο προκειμένου αυτός να έχει ένα ανεκτό επίπεδο διαβίωσης τέτοιο που να υποστηρίζει την ατομική του αξιοπρέπεια και να ικανοποιεί βασικές του ανάγκες όπως την ακεραιότητά του-την εργασία του-την προσωπική του περιουσία-τη μόρφωσή του κ.λπ. Εννοείται εξάλλου ότι η συζήτηση για τα ανθρώπινα δικαιώματα ανανεώνεται κάθε φορά που αναφύονται προβλήματα στις ανθρώπινες σχέσεις, σε όποιο επίπεδο κι αν εντοπίζονται τα προβλήματα αυτά: στην καθημερινή διαπροσωπική επικοινωνία, σε κάθε είδους εργασιακές συναλλαγές, στην πολιτική ζωή και όπου χρειάζεται!

Που έγκειται η σημασία της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων;

► Ο σεβασμός προς τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι ανάγκη που αφορά όλους κι όχι μόνο τα άτομα που απολαμβάνουν τη μεταχείριση αυτή. Αν ληφθεί υπόψη ότι οι ανθρώπινες σχέσεις - όποιου τύπου-βασίζονται ανέκαθεν στην αλληλοκατανόηση και τη συναισθηματική αμοιβαιότητα, την αποδοχή και αναγνώριση του 'άλλου', όπως κι αν ορίζεται αυτός, γίνεται δεκτό αντίστοιχα ότι «τίποτε δεν δικαιούται κανείς αν δεν είναι έτοιμος να αναγνωρίσει και στον άλλον το (αντίστοιχο) δικαίωμα να επιθυμεί και να απολαμβάνει αυτό που δικαιούται». Με δεδομένο μάλιστα ότι ζούμε σ' έναν κόσμο ποικίλως 'διαπλεκόμενο', έπεται ότι μόνο αν προστατεύουμε επαρκώς τα ανθρώπινα δικαιώματα μπορούμε να προσδοκούμε μια κοινωνία ειρηνική και προοδευμένη· σε κάθε άλλη περίπτωση αυτό που στερούμε σήμερα από το διπλανό μας είναι πιθανό να το διεκδικήσει αύριο ο ίδιος με τρόπο που δεν θα μας ευχαριστήσει καθόλου.

Έτσι λοιπόν κάθε **πολιτική προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων** σημαίνει τελικά:

- 1) σεβασμό στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια
- 2) διατήρηση και ενίσχυση της κοινωνικής ομαλότητας/ευημερίας/προόδου
- 3) διασφάλιση της διεθνούς τάξης-υποστήριξη της παγκόσμιας ασφάλειας και ειρήνης.

Β. Προστατεύονται σήμερα επαρκώς τα ανθρώπινα δικαιώματα;

Βήματα προόδου έχουν σημειωθεί:

► Οπωσδήποτε η κοινωνικά ευαισθητοποιημένη νομοθεσία / η προσεκτικότερη, πιο καλοσχεδιασμένη διοίκηση - η οργανωμένη στη βάση συνολικού κοινωνικού προγραμματισμού /

η παρουσία των κοινωνικών κινημάτων (συνδικαλιστικού-οικολογικού-φιλειρηνικού κ.ά) / η διακρατική συνεργασία / η λειτουργία των διαφόρων διεθνών οργανισμών με προεξάρχοντα τον ΟΗΕ / οι διάφοροι μη κυβερνητικοί οργανισμοί που δραστηριοποιούνται σχετικά ▶ έχουν εξασφαλίσει και καλύτερο **βιοτικό επίπεδο** για πολλούς και καλύτερη **ποιότητα ζωής**.

Διάφορα όμως παθογενή φαινόμενα επιβιώνουν:

▶ Η βία και εγκληματικότητα που συνδέονται με τον κοινωνικό αποκλεισμό και το ρατσισμό / η διεθνής τρομοκρατία / οι διώξεις των μειονοτήτων / η έξαρση του φανατισμού με τη μορφή της εθνικιστικής υστερίας / οι περιφερειακές εστίες πολέμου / η οξύτητα και δραματική επιδείνωση του προβλήματος της ανεργίας / η έλλειψη των στοιχειωδών (τροφής-ύδρευσης-στέγασης-εκπαίδευσης) από μεγάλα σύνολα ανθρώπων / η κακοποίηση του περιβάλλοντος και τόσα άλλα επιβεβαιώνουν ότι η ανθρωπότητα έχει μακρύ ακόμη δρόμο να διανύσει αν επιθυμεί πραγματικά να προοδεύσει.

Γ. Που οφείλεται η καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων;

▶ Σε πλήθος αιτίες όπως:

- 1) Στις κάθε λογής **αυθαιρεσίες της εξουσίας**, που απορρέουν βέβαια από συγκεκριμένες σκοπιμότητες
- 2) Στα **διαπλεκόμενα συμφέροντα** των ισχυρών της γης (=στην **παγκοσμιοποίηση**)
- 3) Σε συγκεκριμένες **εθνικές σκοπιμότητες** ή σε **ιστορικές διαφορές** και **εκκρεμότητες**
- 4) Στην **ανεξέλεγκτη ανάπτυξη** του πλανήτη (πληθυσμιακή και τεχνολογική) και στα προβλήματα που επισύρει
- 5) Στην **κρίση αξιών** που χαρακτηρίζει την καταναλωτική κοινωνία ▶ στο λεγόμενο **τεχνοκρατικό ορθολογισμό** που στοχεύει στο υλικό κέρδος παραγκωνίζοντας τον ανθρωπισμό.

Δ. Ποιος ευθύνεται για την καταπάτηση και αντίστροφα για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων;

▶ Εκτός από τους φυσικούς υπεύθυνους που πρέπει να εντοπίζονται και να παρεμποδίζονται ή να τιμωρούνται, υπάρχει και το βουβό πλήθος που παρακολουθεί και δεν διαμαρτύρεται...Η ευθύνη είναι συλλογική - το ζήτημα αφορά όλους! - μένει να δραστηριοποιούμαστε κάθε φορά που νιώθουμε ότι απειλείται η ελευθερία μας. Κανείς άλλωστε δεν πρόκειται ν'αγκαλιάσει το δικαίωμά μας στη ζωή - την τιμή - την περιουσία - την εργασία - τη μόρφωση - την ενημέρωση - τον έλεγχο όσων μας διοικούν, καλύτερα από εμάς τους ίδιους. Είναι συχνά προτιμότερος ο **κοινωνικός έλεγχος που ασκείται άτυπα** από εκείνον που ασκείται μέσα από θεσμοθετημένα όργανα (κόμματα-κοινοβούλιο-δικαστήρια κ.λπ) τα οποία όμως επιδιώκουν συχνά απλώς να συμβιβάσουν τις καταστάσεις...Είναι βέβαια και ευχής έργον να μπορεί ο Νόμος να αποδώσει δικαιοσύνη και να διαφυλάξει κεκτημένα δικαιώματα.

Ε. Προτεινόμενα μέτρα προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων

- 1) **Η οικονομική ανάπτυξη μέσω της διακρατικής και διεθνή συνεργασία** → οδηγεί σε άνοδο του βιοτικού επιπέδου → και στην προσφορά καλύτερων ευκαιριών για όλους

- 2) **Η ισχυροποίηση των κοινωνικών κινημάτων** ⇒ αμφισβήτηση και διαμαρτυρία για τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αλλά και δυναμική διεκδίκηση των κοινωνικών αιτημάτων
- 3) **Η ενίσχυση και θωράκιση της δημοκρατικής νομιμότητας** → μέσα από τη θέσπιση προσεγμένης νομοθεσίας και τη συνετή και αποτελεσματική διαχείριση της εξουσίας
- 4) **Η εκπαίδευση για όλους** → με την καταπολέμηση του αναλφαριθμητισμού και την παροχή μόρφωσης και επαγγελματικής κατάρτισης σε όσο το δυνατό μεγαλύτερα σύνολα ανθρώπων
- 5) **Η οικολογική πολιτική** → που υποχρεωτικά περικλείει και κοινωνική ευαισθησία
- 6) **Η δυναμικότερη παρουσία των διεθνών οργανισμών (ΟΗΕ-ΟΟΣΑ-ΕΕ-ΔΝΤ)** → με σκοπό την προάσπιση των ατομικών και πολιτικών ελευθεριών αλλά και την προστασία της διεθνούς ασφάλειας και ειρήνης.

Η ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

α. Τι ορίζει η Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Παιδιού

-**Άρθρο 19:** Κάθε παιδί πρέπει να προστατεύεται από τη βία και την κακοποίηση.

-**Άρθρο 32:** Κάθε παιδί έχει το δικαίωμα να προστατεύεται από οικονομική εκμετάλλευση και εργασία σε μέρη ή συνθήκες που καταστρέφει την υγεία του ή παρενοχλεί την εκπαίδευσή του.

-**Άρθρο 34:** Κάθε παιδί έχει το δικαίωμα να προστατεύεται από σεξουαλική κακοποίηση και εκμετάλλευση.

-**Άρθρο 38:** Κάθε παιδί έχει το δικαίωμα στην προστασία κατά τη διάρκεια πολέμου και παιδιά κάτω των 15 ετών δεν πρέπει να λαμβάνουν μέρος σε ένοπλες συρράξεις.

β. Τι συμβαίνει στην εποχή μας- η παιδική εκμετάλλευση

• **Παιδιά θύματα του λεγόμενου «trafficking»:** Με τον όρο αυτό νοείται η μετακίνηση ενός παιδιού με σκοπό την εκμετάλλευση διά της βίας και της πλάνης. Επηρεάζει κυρίως τα φτωχότερα παιδιά και οικογένειες. Η χρήση παιδιών ως εμπορικού αντικειμένου για εργασία ή σεξ είναι μια κερδοφόρα διεθνής επιχείρηση. Σε όλο τον κόσμο υπολογίζεται ότι 1,2 εκατομμύρια παιδιά είναι θύματα διακίνησης κάθε χρόνο. Σε μερικές περιπτώσεις τα παιδιά απάγονται ή κλέβονται, πιο συχνά όμως η ιστορία ξεκινά με ψεύτικες υποσχέσεις. Οι έμποροι υπόσχονται στα νεαρά θύματά τους, κορίτσια των 12 χρόνων, μια καλύτερη ζωή σε άλλη χώρα. Οι γονείς, που επιθυμούν κάτι καλύτερο για τα παιδιά τους, εξαπατώνται με την ελπίδα μιας αξιοπρεπούς εργασίας και καλύτερης εκπαίδευσης.

• **Παιδιά θύματα σεξουαλικής εκμετάλλευσης:** Σχεδόν 1 εκατομμύριο παιδιά (κυρίως κορίτσια, αλλά και σημαντικός αριθμός αγοριών) πέφτουν θύματα εκμετάλλευσης κάθε χρόνο από την - πολλών δισεκατομμυρίων δολαρίων- σεξουαλική βιομηχανία. Η εμπορική σεξουαλική εκμετάλλευση των παιδιών τροφοδοτείται από την τοπική ζήτηση, με το σεξουαλικό τουρισμό να αποτελεί μόνο ένα μικρό μέρος του προβλήματος. Όμως, το διαδίκτυο έχει τη δυνατότητα να προωθεί το σεξουαλικό τουρισμό και την παιδική πορνογραφία σε όλο τον κόσμο και αυτό συνιστά αιτία ανησυχίας.

• **Παιδιά σε εξαναγκαστική εργασία ή δουλεία:** Σύμφωνα με τη Διεθνή Οργάνωση Εργασίας (ILO), 246 εκατομμύρια παιδιά πέφτουν θύματα εκμετάλλευσης σε διάφορες μορφές παιδικής εργασίας. Τα 180 περίπου εκατομμύρια από αυτά εργάζονται σε επιβλαβείς ή επικίνδυνες

εργασίες, όπως ορυχεία και εργοστάσια, ή εκτίθενται σε επικίνδυνες ουσίες, όπως χημικά και γεωργικά εντομοκτόνα. Σχεδόν τα 5,7 εκατομμύρια από αυτά τα παιδιά εργάζονται σε ιδιαίτερα αποτρόπαιες συνθήκες, όπως η δουλεία και η εξαναγκαστική εργασία.

- **Παιδιά-στρατιώτες:** Στην Ανατολή, 300 χιλιάδες παιδιά εμπλέκονται άμεσα σε ένοπλες συρράξεις. Ακόμη πιο τραγική είναι η κατάσταση στις χώρες της Αφρικής. Τα παιδιά στρατεύονται από φονταμενταλιστικές οργανώσεις ή στρατολογούνται με τη βία από τοπικές αντάρτικες παραστρατιωτικές ομάδες, εκπαιδεύονται, εξοπλίζονται και μετατρέπονται, παρά τη μικρή τους ηλικία, σε μαχητές, που αναλαμβάνουν και αποστολές θανάτου.

- **Παιδιά και ενδοοικογενειακή βία:** Πλήττει ιδίως τις δυτικές κοινωνίες, όπου γονείς ξεσπούν στα παιδιά τους κακοποιώντας τα. Τα παιδικά τραύματα αποτελούν αφετηρία για την εμφάνιση αποκλίνουσας συμπεριφοράς κατά τη διάρκεια της ενηλικίωσής τους.

γ. Αιτίες της εκμετάλλευσης των παιδιών

- **Το ίδιο το οικογενειακό περιβάλλον:** Άνεργοι εξαθλιωμένοι γονείς, απαξιωμένοι κοινωνικά και επαγγελματικά εξωθούν τα παιδιά τους σε εργασία ή τα κακοποιούν.
- **Το οργανωμένο έγκλημα:** Εγκληματικές συμμορίες –τοπικές ή διεθνείς- ακολουθώντας τη λογική του κέρδους δε διστάζουν να χρησιμοποιήσουν τα παιδιά, που άλλωστε συγκινούν, για να αποκτήσουν "εύκολο χρήμα".
- **Η έλλειψη κρατικής κοινωνικής πρόνοιας** για το παιδί, κυρίως σε αναπτυσσόμενα κράτη.
- **Οι παραδοσιακές αντιλήψεις** – σε κάποιες κοινωνίες- και **το έντονο βιοποριστικό πρόβλημα** που καθιστούν αποδεκτή και αναγκαία την παιδική εργασία.
- **Το φτηνό εργατικό κόστος των παιδιών**, που άλλωστε δε διαμαρτύρονται και δε διεκδικούν.

δ. Τι απαιτείται για την αντιμετώπιση του προβλήματος

- Εκπαίδευση των παιδιών και των γονέων για τους κινδύνους και τα κυκλώματα της εμπορίας παιδιών.
- Εξασφάλιση μόρφωσης και εκπαιδευτικών ευκαιριών για όλα τα παιδιά, κυρίως για όσα ανήκουν σε ευπαθείς κοινωνικές ομάδες.
- Καταπολέμηση της φτώχειας μέσω εισοδηματικών προγραμμάτων για φτωχές οικογένειες, ώστε να καταστούν λιγότερο ευάλωτες.
- Πρόσβαση σε προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης για παιδιά που έχουν ξεφύγει από την εκμετάλλευση.
- Επανάωση των παιδιών με τις οικογένειές τους.
- Συμβουλευτική και υποστήριξη στα παιδιά - θύματα.
- Λήψη νομικών και πρακτικών μέτρων για να εξαιρεθεί η διακίνηση παιδιών, η σεξουαλική εκμετάλλευση παιδιών, η εξαναγκαστική εργασία ή δουλεία παιδιών και η χρήση παιδιών ως στρατιωτών.
- Επανάταξη και αποκατάσταση των παιδιών – θυμάτων: τέτοια παιδιά- θύματα χρειάζονται κατάλληλες υπηρεσίες, για να ξεφύγουν και να επανέλθουν σε ασφαλές περιβάλλον.

B. ΚΕΙΜΕΝΑ**ΚΕΙΜΕΝΟ 1°**

Παρά την αναντίρρητη πρόοδο που συντελέστηκε τα τελευταία 150 χρόνια, ένα παράδοξο ερώτημα παραμένει και βασανίζει: βελτιώνεται ή χειροτερεύει ως σύνολο, η ανθρωπότητα στον τομέα της προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου, των πολιτικών δικαιωμάτων, των οικονομικών δικαιωμάτων, των κοινωνικών δικαιωμάτων;

Ένας άνθρωπος με αισιόδοξη προδιάθεση, όπως ο γράφωντας, θα απαντήσει οπωσδήποτε καταφατικά στο ερώτημα. Σαφώς βελτιώθηκε στο σύνολο ιδίως στην επαναστατική περίοδο του τελευταίου αιώνα. Αναμφισβήτητα είναι τα άλματα της ανθρωπότητας στην εξασφάλιση των πολιτικών δικαιωμάτων: Η οριστική κατάργηση του θεσμού της δουλείας στο τελευταίο τρίτο του 19ου αιώνα, η αποσύνθεση πολυεθνικών αυτοκρατοριών όπως η Οθωμανική, η Αυστροουγγρική και η Βρετανική, ύστερα από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, η αποαποικιοποίηση που χάρισε το δικαίωμα της εθνικής και πολιτικής αυτοδιάθεσης σε πάνω από 1 δισεκατομμύριο ψυχές που κατοικούν κυρίως στο λεγόμενο Τρίτο Κόσμο.

Και φυσικά, ο αγώνας για την εξασφάλιση ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ευκαιριών συνεχίστηκε και εξακολουθεί ως τις μέρες μας. Στις ΗΠΑ, στη δεκαετία του '60, κάτω από τη φωτισμένη ηγεσία του Μάρτιν Λούθερ Κινγκ, συντελείται μια κυριολεκτικά ειρηνική επανάσταση στο όνομα της εξασφάλισης ίσων δικαιωμάτων και ευκαιριών για το μαύρο πληθυσμό.

Ο αγώνας διευρύνεται παράλληλα και αποτελεσματικά -ιδίως στο βόρειο τμήμα του πλανήτη μας- στους τομείς της προστασίας των δικαιωμάτων της γυναίκας και της προστασίας του περιβάλλοντος. Τα αιτήματά τους προβάλλονται από εύρωστες και μαζικά κινητοποιημένες φεμινιστικές και οικολογικές οργανώσεις αντίστοιχα. Χωρίς δουλεία, χωρίς αποικιοκρατία, με σταδιακά μειωμένες προκαταλήψεις σε βάρος των γυναικών, των ανηλίκων και υπερηλίκων, με μια εμφανιζόμενη υποχώρηση του αυταρχισμού (των πραιτοριανών καθεστώτων) στη Νότια Ευρώπη, Νότια Αμερική και στην Ανατολική Ασία, μπορεί να ισχυριστεί κανείς με συγκρατημένη αισιοδοξία ότι έχει ανοίξει οριστικά ο δρόμος για καλύτερες μέρες για τη μεγάλη πλειοψηφία των κατοίκων της γης μας.

Δυστυχώς όμως υπάρχει και η δυνατότητα ενός απαισιόδοξου απολογισμού μιας απαισιόδοξης απάντησης στο ερώτημα αν βελτιώνεται ή χειροτερεύει η ανθρωπότητα στο θέμα της προστασίας των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Γιατί δίπλα στα άλματα προόδου που αναφέρθηκαν είναι δυνατόν να επισημανθούν και δείγματα παρακμής που συσσωρεύουν τεράστιους κίνδυνους για την επιβίωση του ανθρώπινου γένους στον πλανήτη. Ο πόλεμος, εμφύλιος και διακρατικός, υπήρξε ένας μόνιμος σύντροφος της ανθρωπότητας από την αρχή της καταγραμμένης ιστορίας. Την 6η Αυγούστου 1945, όμως, τη μέρα της τρομακτικής πυρηνικής έκρηξης στη Χιροσίμα ο πόλεμος πήρε μια καινούργια και ολότελα εφιαλτική διάσταση. Η επιστημονική διάνοια του ανθρώπου κατόρθωσε να αυξήσει την καταστροφικότητα των πυρηνικών όπλων σε καταλυτικά επίπεδα. Όταν η καταστροφική ικανότητα των όπλων γίνεται τόσο γιγαντιαία, ώστε ο πόλεμος να οδηγεί σε ολοκληρωτική εξολόθρευση των εμπολέμων πληθυσμών, τότε παύει ο πόλεμος να διατηρεί ακόμη και τα ίχνη της λογικής του ως «προέκταση της πολιτικής» με την έννοια που δίνει ο Κλαούζεβιτς.

Έτσι φθάσαμε σε μια επικίνδυνη καμπή, όπου υπάρχουν σοβαρές και καλά τεκμηριωμένες επιστημονικές μελέτες οι οποίες προβλέπουν την έκρηξη πυρηνικού πολέμου από λάθος, από ατύχημα, ή από υπολογισμό κάποιου παρανοϊκού και φανατικού ηγέτη. Εκτός αν, στο μεταξύ, δημιουργηθούν αποτελεσματικοί διεθνείς θεσμοί για τον έλεγχο των πυρηνικών εξοπλισμών και τη σταδιακή μείωσή τους. Πραγματικά έχει φθάσει η ώρα μηδέν και υπάρχουν ελάχιστα

περιθώρια χρόνου. Είναι φανερό πως ήλθε ο καιρός όπου η ανθρωπότητα θα πρέπει να πάψει να στηρίζεται σε ατελείς «θεσμούς», όπως η «ισορροπία ισχύος», η «αμοιβαία αποτροπή», ο «περιορισμένος πυρηνικός πόλεμος» και η διαχείριση των ενδοκρατικών και διακρατικών συγκρούσεων από ένα τροχοπεδημένο από το βέτο των μεγάλων δυνάμεων ΟΗΕ.

Ποια είναι όμως η δεύτερη πρόκληση που αντιμετωπίζει η ανθρωπότητα; Οι Κασσάνδρες της μελλοντολογίας υπενθυμίζουν ότι αν ο πλανήτης γλιτώσει την άμεση και ολική καταστροφή του πυρηνικού πολέμου, και εφόσον συνεχιστούν οι σημερινοί ρυθμοί της ατμοσφαιρικής και θαλάσσιας ρύπανσης, ενεργειακής κατανάλωσης, πληθυσμιακής αύξησης και διεθνούς αποσυντονισμού, θα καταστραφεί σταδιακά αλλά σίγουρα μέχρι το έτος 2030. Στη λεγόμενη μεταβιομηχανική εποχή γίνεται συνείδηση μια μεγάλη αλήθεια: Η ακατάσχετη ανάπτυξη και η αύξηση της παραγωγής και κατανάλωσης συνδέονται με ορισμένα αρνητικά και επικίνδυνα υποπροϊόντα που απειλούν τις φυσικές ισορροπίες του οικοσυστήματός μας. Πλησιάζει σταθερά η στιγμή που ο αέρας θα γίνει ακατάλληλος για να εισπνέεται και το νερό ακατάλληλο να πίνεται, η στιγμή που οι πετρελαιοκηλίδες και τα τοξικά χημικά απόβλητα θα μετατρέψουν λίμνες, ποτάμια, και ακρογιαλιές σε τεράστιους και μολυσμένους βόθρους.

Θ. Κουλουμπής

(Κείμενο ελαφρά διασκευασμένο ...)

Ασκήσεις

- A. Να γράψετε περίληψη του κειμένου σε 100-120 λέξεις.
- B. 1. Ποιους τρόπους και ποια μέσα πειθούς διακρίνετε στην τελευταία παράγραφο του κειμένου;
2. Ποια είδη τεκμηρίων συναντάμε στο κείμενο; Τεκμηριώστε την απάντησή σας με την παράθεση συγκεκριμένων αναφορών από το κείμενο.
3. Να βρείτε τα συνώνυμα και τα αντώνυμα των παρακάτω λέξεων: **«διευρύνεται», «ακατάσχετη», «εύρωστες», «εξολόθρευση», «τεκμηριωμένες».**
4. **«Και φυσικά, ο αγώνας για την εξασφάλιση ανθρώπινων δικαιωμάτων και ευκαιριών συνεχίστηκε και εξακολουθεί ως τις μέρες μας»:** Να αναπτυχθεί η περίοδος σε ολοκληρωμένη παράγραφο χρησιμοποιώντας ως βασικό τρόπο πειθούς την επίκληση στη λογική.
- Γ. Ο δήμος σας διοργανώνει μια ημερίδα με θέμα «Ανθρώπινα δικαιώματα - Θεωρία και πράξη». Ως εκπρόσωπος του σχολείου σας καλείστε να εκφωνήσετε μια ομιλία στην οποία, αφού παρουσιάσετε τις αιτίες που ωθούν στην κατάφωρη καταπάτηση των ανθρώπινων δικαιωμάτων στη σύγχρονη εποχή, θα επιχειρήσετε να υποδείξετε τρόπους για την ουσιαστική διασφάλισή τους. (500-600 λέξεις)

ΚΕΙΜΕΝΟ 2^ο

« Διακήρυξη και πρόγραμμα δράσης της Βιέννης»

Η παγκόσμια συνδιάσκεψη για τα ανθρώπινα δικαιώματα αναγνωρίζει και δηλώνει ότι όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα απορρέουν από την αξιοπρέπεια και την αξία που είναι εγγενής στην προσωπικότητα του ανθρώπου, ότι η προσωπικότητα του ανθρώπου είναι το υποκείμενο των δικαιωμάτων του και των θεμελιωδών ελευθεριών του και ως εκ τούτου πρέπει να επωφελείται πλήρως και να συμμετέχει ενεργώς στην πραγμάτωση όλων αυτών των δικαιωμάτων. Υπογραμμίζει την υποχρέωση όλων των κρατών να προάγουν και να ενθαρρύνουν το σεβασμό των ανθρώπινων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών για όλους, χωρίς διακρίσεις φύλου, φυλής, γλώσσας ή θρησκείας.

Καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη και το σεβασμό των ανθρώπινων δικαιωμάτων θα

διαδραματίζει η δημοκρατία. Η δημοκρατία στηρίζεται στην ελευθέρως εκφραζόμενη βούληση των λαών να ορίζουν το πολιτικό, οικονομικό, κοινωνικό και πολιτιστικό σύστημά τους και να συμμετέχουν πλήρως σε όλες τις πλευρές της κοινωνικής ζωής. Σ' αυτό το πλαίσιο, η προαγωγή και η προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών σε εθνικό και διεθνές επίπεδο πρέπει να είναι οικουμενική και να μην υπόκειται σε κανέναν περιορισμό. Η διεθνής κοινότητα πρέπει να υποστηρίξει την ενίσχυση και προαγωγή της δημοκρατίας, της ανάπτυξης και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε όλο τον κόσμο.

Παράλληλα, ο άνθρωπος είναι το κεντρικό υποκείμενο της ανάπτυξης. Ενώ η ανάπτυξη διευκολύνει την απόλαυση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η απουσία ανάπτυξης δεν μπορεί να προβάλλεται, για να νομιμοποιήσει τον περιορισμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, που αναγνωρίζονται διεθνώς. Τα κράτη πρέπει να συνεργάζονται μεταξύ τους, για να εξασφαλίσουν την ανάπτυξη και να εξαλείψουν τα εμπόδια στα οποία προσκρούει. Η διεθνής κοινότητα οφείλει να προάγει την ουσιαστική διεθνή συνεργασία για την πραγμάτωση του δικαιώματος της ανάπτυξης και την εξάλειψη των εμποδίων στα οποία προσκρούει. Για να υπάρξει συνεχής πρόοδος απαιτείται αποτελεσματική αναπτυξιακή πολιτική σε εθνικό επίπεδο, καθώς και ισότιμες οικονομικές σχέσεις και ευνοϊκό οικονομικό περιβάλλον σε διεθνές επίπεδο.

Τέλος, πρέπει να ενισχυθούν οι εθνικοί και διεθνείς οργανισμοί και τα προγράμματα για την προστασία των παιδιών. Είναι επιβεβλημένη η προστασία κυρίως των κοριτσιών, των εγκαταλειμμένων παιδιών, των παιδιών του δρόμου, των παιδιών που είναι θύματα οικονομικής εκμετάλλευσης, συμπεριλαμβανομένης της παιδικής πορνογραφίας, παιδικής πορνείας ή πώλησης οργάνων, των παιδιών που είναι θύματα νόσων, των παιδιών προσφύγων, καθώς και των παιδιών που υποφέρουν από αστία, ξηρασία και άλλες καταστάσεις ανάγκης. Πρωταρχικός, λοιπόν, στόχος της δραστηριότητας του συστήματος των Ηνωμένων Εθνών στον τομέα των δικαιωμάτων του ανθρώπου είναι η εφαρμογή της Συνθήκης για τα Δικαιώματα των παιδιών.

ΘΕΜΑΤΑ

A) Να γράψετε την περίληψη του κειμένου σ'ένα κείμενο 80-100 λέξεων.

B) 1. Σε μία παράγραφο 60 - 80 λέξεων να σχολιάσετε τη σχέση δημοκρατίας και ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

2. Στην τελευταία παράγραφο να εντοπίσετε:

- α) τα δομικά μέρη
- β) τον τρόπο ανάπτυξης
- γ) τον τρόπο πειθούς που κυριαρχεί

3. Να βρείτε τη συλλογιστική πορεία του επιχειρήματος που λανθάνει στη δεύτερη παράγραφο και να ελέγξετε την ορθότητά του.

4. Για κάθε μια από τις ακόλουθες λέξεις να βρείτε ένα συνώνυμο και ένα αντώνυμο:

ανάπτυξη, θεμελιωδών, εξάλειψη, προάσπιση, αποτελεσματική

Γ1) Οι μαθητικές κοινότητες των Λυκείων της πόλης σας διοργανώνουν ένα διήμερο ενημέρωσης ευαισθητοποίησης και προβληματισμού των πολιτών σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις παραβιάσεις τους. Στα πλαίσια αυτής της εκδήλωσης και ως εκπρόσωπος του σχολείου σας να κάνετε μια εισήγηση αναφερόμενοι στα αίτια της καταπάτησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην εποχή μας και στο ρόλο που καλούνται να διαδραματίσουν οι νέοι απέναντι στη δυσάρεστη αυτή σύγχρονη πραγματικότητα, (600 λέξεις)

Γ2) Παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων παρατηρούνται σε πολλές χώρες του κόσμου και συνήθως αφορούν σε ευάλωτες κοινωνικές ομάδες. Πού οφείλονται, κατά τη γνώμη σας, και πώς θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν; Να εκθέσετε τις απόψεις σας με τη μορφή επιστολής προς τον Γενικό Γραμματέα του Ο.Η.Ε., ζητώντας να λάβει δραστικότερα μέτρα

για την προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. (600 λέξεις)

ΚΕΙΜΕΝΟ 3^ο

Ανθρωπισμός και παιδί

Αντικρίζοντας από τη μια μεριά την τραγωδία της Αιθιοπίας αλλά και πολλών άλλων χωρών, αντικρίζοντας συγχρόνως τη δική μας απάθεια, πώς να μη σκεφτεί κανείς ότι ο λεγόμενος πολιτισμός μας έχει πνευματικά και ηθικά πτωχεύσει; Ολοένα και μηδενίζονται στην πράξη οι ανθρωπιστικές αξίες.

Γιατί ο κόσμος και ο πολιτισμός μας θριάμβευσαν στην επιστήμη και στην τεχνολογία, κατάφεραν μεν να επιζήσουν από δυο παγκόσμια ολοκαυτώματα και από πολλές άλλες πολεμικές και φυσικές συμφορές, αλλά δεν έπαψαν να στήνονται στον τοίχο δικασμένοι και καταδικασμένοι από τον αδιάφθορο εκείνο κριτή: το παιδί.

Όταν ένα και μόνο παιδί πεθαίνει από την πείνα και την έλλειψη περίθαλψης, όταν ένα και μόνο παιδί πεθαίνει ψυχικά στο περιθώριο, σε άθλιες συνθήκες διαβίωσης και δουλειάς, αποκομμένο από κάθε δυνατότητα συμμετοχής στο κοινωνικό γίνεσθαι, τότε ο «ουρανοξύστης» του πολιτισμού μας σωριάζεται σε κομμάτια και θρύψαλα, γη και σποδός*. Και δυστυχώς στις μέρες μας και στις νύχτες μας (...), δεν είναι για ένα μόνο παιδί ο έτσι κι αλλιώς θάνατος, αλλά για εκατοντάδες εκατομμύρια αγγέλους - όχι βέβαια με ροζ μαγουλάκια αγγέλους.

Ας σκεφτούμε ότι το παιδί εξαναγκάζεται να ενταχθεί σ ένα σύστημα που έχει θεοποιήσει το χρήμα, το υλικό κέρδος, που έχει θεοποιήσει την πολιτική, κοινωνική και οικονομική προβολή με κάθε τρόπο... αν σκεφτούμε ότι το παιδί πιέζεται από παντού να σφαγιάσει τον συναισθηματικό του κόσμο για έναν ψυχρό προγραμματισμό που θα του επιτρέψει όχι να υπάρξει αληθινά αλλά μόνο να φυτοζωεί ως μία κάποια καταχώρηση στα μητρώα αρρένων ή θηλέων, ως ένας κάποιος αριθμός δελτίου ταυτότητας.

Ο κόσμος ο σημερινός, ο τόσο περίτεχνα ντυμένος με θρησκείες, φιλοσοφίες, ιδεολογίες, επιστήμες, τεχνολογίες και άλλα πολλά, στην πραγματικότητα είναι γυμνός από τη βαθύτερη εκείνη ανθρωπιά που, αν την είχε, θα ήταν δικαιωμένος. Το χάσμα μεταξύ Ανατολής και Δύσης, μεταξύ αυτής εδώ και μιας άλλης κοσμοθεωρίας, δεν είναι τόσο κρίσιμο για την πνευματική και ψυχική επιβίωση της ανθρωπότητας, όσο είναι το χάσμα μεταξύ του κόσμου των μεγάλων και του κόσμου των παιδιών. Η ανθρωπότητά μας όπως είναι σήμερα δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή από καμιά ελεύθερη και αδέσμευτη συνείδηση. Είναι ένας κόσμος που παμψηφεί απορρίπτεται, φτιασιδωμένος έτσι από τους μεγάλους, εμάς που έχουμε στα χέρια μας την εξουσία. Το παιδί όμως τι εξουσία να έχει; Αλλά και ο απλός καθημερινός άνθρωπος τι εξουσία να έχει; Η μόνη δική τους εξουσία αρχίζει να υφίσταται από τη στιγμή που η συνείδηση του καθενός μας πάψει να νιώθει ανεύθυνη για τη μοίρα του παιδιού στον παρανοϊκό κόσμο μας, για τη μοίρα του απλού καθημερινού ανθρώπου.

(Από το βιβλίο «1919» του Αντώνη Σαμαράκη)

*σποδός= η στάχτη από την καύση του νεκρού

A. ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Να συντάξετε την περίληψη του κειμένου σε 100 – 120 λέξεις.

25 μονάδες

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Β 1. Να αναπτύξετε την ακόλουθη περίοδο σε μια παράγραφο 80 – 100 λέξεων: «Ο κόσμος ο σημερινός, ο τόσο περίτεχνα ντυμένος με θρησκείες, φιλοσοφίες, ιδεολογίες, επιστήμες, τεχνολογίες και άλλα πολλά, στην πραγματικότητα είναι γυμνός από τη βαθύτερη εκείνη ανθρωπιά που, αν την είχε, θα ήταν δικαιωμένος».

10 μονάδες

Β 2α. Ποιος ο τρόπος πειθούς που κυριαρχεί στην τρίτη παράγραφο του κειμένου και ποια τα μέσα που αξιοποιούνται;

10 μονάδες

Β 2β. Να γράψετε τα συνώνυμα των παρακάτω λέξεων, χωρίς να αλλοιώνεται το νόημα των προτάσεων: απάθεια, εξαναγκάζεται αδέσμευτη, υφίσταται, νιώθει.

10 μονάδες

Β3. διαβίωσης, περίτεχνα: να αναλύσετε τις λέξεις στα συνθετικά τους και να σχηματίσετε δύο νέες σύνθετες λέξεις, διατηρώντας το δεύτερο συνθετικό.

5 μονάδες

Γ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ

Το σχολείο σας σε συνεργασία με το σύλλογο γονέων και κηδεμόνων οργανώνει μια εκδήλωση για να τιμήσει την Παγκόσμια Ημέρα του Παιδιού. Στο πλαίσιο της εκδήλωσης αυτής να εκφωνήσετε μια ομιλία στην οποία, αφού αναφέρετε περιπτώσεις παραβίασης ανθρωπίνων δικαιωμάτων εις βάρος των παιδιών του προηγμένου αλλά και του τρίτου κόσμου, να υποδείξετε τρόπους με τους οποίους η πολιτεία μπορεί να μεριμνήσει για την ουσιαστική διασφάλισή τους. (400-500 λέξεις)

40 μονάδες

